

ABONAMENTUL:

PE AN 3 COR. 20 FIL.

"1/2" 1 " 60 "

"1/4" — " 90 "

ÎN STREINĂTATE:

PE AN 6 FRANCI.

"1/2" 3 "

—0—

Numeri singuratici se vând
în Cluj cu 5 fileri, într'alte
locuri cu 6 fileri.

RĂVAȘUL

INSERȚIUNILE
se plătesc după mări-
mea locului ce ocupă;
fiecare cm. □ costă o-
dată 10 fil., de 2 ori
8 fil., de 3 și mai multe
ori 6 fileri.

—0—

ADRESA:
„RĂVAȘUL”
CLUJ, — KOLOZSVÁR
6. JÓKAI-UTCA 6.

Editor și redactor resp.: PETRU P. BARIȚIU

Apare în fiecare Sâmbătă

Intemeietorul foi: Dr. E. DĂIANU

Statul, Biserica și Școala.

Una dintre hotărârile mai de frunte ale sinodului arhiepiscopozan din Sibiu, încheiat săptămâna trecută, este aceea care îndatorește consistorul metropolitan, ca în numele bisericii rom. gr. or. întregi să facă reprezentațiune la guvern împotriva ordinului nr. 72.000 al ministrului Lukács, și în contra acelei pretensiuni neîntemeiate, care cere a se propune în limba maghiară până și religiunea. După cum am spus și în numărul trecut lupta pentru școală și pentru limba română în școlile confessionale și în propunerea religiunii, chiar și la școlile de stat, ține încă și va deveni din ce în ce mai aspră. Reprezentațiuni în chestiunea aceasta au făcut și consistoriile dieceselor unite cu Roma, ear în cauza propunerii religiunii în limba română a făcut și episcopatul bisericii noastre gr.-cat. o reprezentațiune colectivă.

În aceasta stare a lucrurilor, când mândouă bisericele românești din țară, luptă paralel pentru acelaș drept — cum am mai pomenit — este de însemnătate a ști că pe partea noastră este și doctrina bisericii catolice, mărturisită chiar și în Ungaria, unde uneori cea ce nu convine șovinismului național se retace sau se ascunde, fie măcar chiar ordin dela Roma. Am amintit în nrul trecut despre cartea dlui Sarmaságh Géza, inspectorul școlilor cat. din Nyitra, carte premiata de universitatea reg. din Budapesta. De atunci a eșit la iveală și pastorală Episcopului dela Vác, contele Csáky, care cu da-

tul de 15 Ianuarie n. 1906 îndeamnă preoțimea să apere din toate puterile școlile confessionale, și să nu să învoiască la introducerea școlilor de stat.

»Unirea« a publicat în întregime pastorală apostolicului episcop, și noi îndemnăm pe preoții nostri să o cetească cu toată grijea și să o socotească obligatoare și pentru noi. Cât pentru cartea lui Sarmaságh noi vom da în cele următoare partea care ne interesează mai mult din ea, în nădejdea că facem un bun serviciu cauze noastre drepte.

Eată în traducere fidelă partea ce ne interesează și care va urma în mai mulți numeri.

* * *

Statul numai atunci își poate îndeplini cea dintâi datorință a sa, apărarea drepturilor singuraticelor straturi sociale, dacă se susține, se apără pe sine însuși și își poate desfășura activitatea sa între marginile de drept.

Pentru aceea, abstrăgând aici dela dato-

miri ce năzbătie mai croiește, de să crepi de năcaz. Ba te trezești, de multe ori că se incaieră frumușel.

Și femeia tot nu se plânge. Ii împacă cum poate, directă 'noace, togmește dincolo și pe când se cade, tot isprăvește cu ei.

Ar putea să-și cheme fata lelea Marie, dar pe ea n'o poți rupe dela treburile ei.

Repede-te fată, la fântână după apă, vezi de cele găini, nu lăsa porcii să-i scape ciurda, învirte-te de fă asta, fă ceia.

Ș'apoi de altfel are ea și altele de făcut. Va merge și ea la biserică, și trebuie să se gate.

— Griji că ți-or trece flăcăii pe la poartă și le trăbue pene în pălărie. Și ia încumetă-e, de nu le fă pe plac, de ți dor să apeși laita toată ziulica...

Șoldanii de copii, s'or mai ostolat acum, iar unii imbujorați la față, sorb aerul reavăn înflorind ulița.

Nenea Gligor, gospodar de frunte — om de omenie și curator la biserică — inviorat de aerul proaspăt, a mântuit cu vitele. Acum vine în casă, curatorita și cu copii frumoși și buni, și-și vede de sine.

— Imi caută, Marie, chiar hainele celea mai alese, că azi după sfânta slujbă avem adunare pintru biserică. Vin și doi domni dela Vlădicie să vadă cum stăm cu bunu bisericii. — Da, ce comedie ați făcut cu cele opinci de le-ați întins cât îi casa?

— Ia împelițații cei de copii, bată-i binele să-i bată, că nu-i mai ostoiaie sfântu de cum să școală, fără las de nu-mi dau de cap. Asta numa

Lucrul nobilitează.

rința de apărare față de alte state și față de atacurile din afară, chiar și între granițele proprii are datorințe față de sine însuși, căci și de aci poate fi primejduit.

Și sunt mulți aceia, cari sub titlul acesta pretind pe sama statului chiar și dreptul

Anuța a făcut-o, că ceialaltii, cum i-am îmbrăcat or și luat-o pe horaiță. Te miri unde-i acumă că eu în casă o știam.

— Iată-mă-mai! Ni mamă!

— O mâncate-ar mama, toată, da acolo-mi erai? O copiliță, grăsuță, durdulie, tată-so în picioare. Iese desub pat, cu un picior gol, și cu celalalt bondrojit în o opincă de a tată-său, cu curelele tiriș, de abia îl trage.

— Așa Aniță, draga tatii, fată voinică ce ești! Hai la tuțu, să te pupe odată. Așa vezi! Încă una.

— Lasă copila și vezi de te gată, mări-mule, că parecă trage și bate toaca. Acum întră.

...Graiul de aramă al clopotelor, plutește lin, în o auire limpede, dulce, deasupra satului poleit în lumină. Depărtările răzbite de dangătul grăbit, înfiripă un murmur melodios, ce se înalță spre albastrimea văzduhului, ca o rugăciune caldă către Atotputernicul. Întreg cuprinsul, — sub lumina puternică a soarelui mai luminos parcă și el, — încinge brăie, verzi și albastre.

În marginea satului, spre răsărit, biserică își înalță greoiu trupul de bărne negrite, — ca o mucenică cuvioasă. Din turnul subțire, din vârful căruia țîșnește drept în sus, semn sfânt — crucea — curge încă dangătul plin, sflederind cuprinsul și vestind marea sărbătoare

Satul prinde viață.

Ulița curățică, ce se desprinde din inima satului — din drumul mare, trece pe lângă porți gospodărești — încrestate cu flori de mâni meștere — și îndeamnă poporul evlavios spre tinda bisericii.

Și iată, la glasul întii al clopotului, la por-

FOIȚA RĂVAȘULUI

DELA NOI.

— Sărbătoare. —

Dimineață. Zările rănite de roșul focos, ivit peste spatele Leurii, dezvălesc vederii verdeața tină. Ață subțiri de diamant, se desprind sfioase din caerul însângerat, răzbat văzduhul în curmeziș, sflederesc ceața fumurie adurmită deasupra satului, îndemnându-o să-și vadă de cale. Cășile străjuite de pomi în floare, răsar în rumeneala dimineții, arătându-și pereții albi, primeniți de sărbătoare.

O rază de soare, voinică, se fură prin un colț de fereastră, la nenea Gligor în casă. Și să vezi, parcă, are gând rău, digerata! Vrea să apuce copii în așternut, să-i deie de rușine. Dar pas, de te prinde cu hoțomanii de copii. Is numa de o șchioapă, ținții naibii, și nu-le ajunge fața cășii de pe acum. Abia să învărte lelea Marie pintre ei. Măcar zău, acum în zi de sărbătoare, când atâtea trebi încurcă pe o gospodină, n'ar strica, de i-ar vedea soarele, ochind peste poartă. Ba dacă se școală barăm de sar ogol, în vre un colț, ce bine le-ar sta. De unde foc să facă așa! Umblă tuspatru — doi feciorași și doue fetițe — ca vârcolacii uuma'ncămășuțe, cu păru vâlvoi și năspălați, Lelea Marie umblă după ei, să-i spele, să-i gătească, ei nici habar. Pe unul îl încalță naiba, cu opincile tată-său, — lăpădate de cu sară — pe altul îl bagă binele, pe sub masă după pisoi, de dă de năcaz, o fetiță a ajuns la rând să se spele și nu vrea, să teme de săpun, și ceteră, ceialaltă mititică te

exclusiv la instrucțiune și educațiune, fiindcă, — după ei — statul numai astfel poate asigura:

- 1) unitatea națională,
  - 2) simțul patriotic național; care sunt de lipsă pentru existența sa;
  - 3) numai așa se poate apăra contra doctrinelor revoluționare, cari combat existența statului;
  - 4) numai așa își poate crea funcționari buni și destul de mulți pentru deosebitele funcțiuni.
- Să cercetăm pe rând, că aceste interese de stat îndreptățesc-l oare să monopolizeze instrucțiunea și educațiunea?

I. Titlul unității naționale.

Unitatea națională! Eacă argumentul cel dintâi și cel mai de căpetenie adus în interesul monopolului școlar și peste tot în interesul ori cărei instrucțiuni de stat. Guvernul, pressa, pedagogii, toți călăresc pe această mătură atunci, când pe lângă suprimarea *drepturilor singuraticelor confesiuni* pe terenul instrucțiunii, pretind pe sama statului tot mai mare influință și văzând cu ochii pregătesc incetinel și cu precauțiune terenul pentru statificarea tuturor școlaelor.

Să vedem dar mai înainte de toate ce înțeleg ei sub *unitatea de stat*?

Oare de lipsă e, justă e, esecutabilă e și dacă da, să vedem oare numai prin monopolizarea școlaelor se poate săvârși?

1. Originea argumentului unității naționale.

Bazat pe acest argument a introdus *Cousin* în *Francia* dreptul satutului în afaceri școlare. E aderent al instrucțiunii libere, dar consideră de un drept, care rezultă quasi de sine din natura statului, ca pe sama celorlalți factori statul să statorească marginile și condițiunile dreptului la instrucțiune și educațiune.

»Dreptul de a instrua — întreabă el — presupune oare un drept natural, cum bunăoară libertatea morală, personală și materială, pe care apoi legea numai îl declară, — sau este oare o atare îndreptățire comună, pe care numai singură legea o dă?... Este acesta un atare drept, a cărui eserciare e independentă de ori ce condițiune, sau este subordonat prescripțiilor legilor de stat?»

Și iacă cum răspunde *Cousin* la această întrebare:

»Precum probleme de mii de ori mai nevinovate sunt supuse unei controle mari și minuțioase, și trebuie să ne presteze garanție: pe baza deducțiunii dela mai mic la mai mare, cu atât mai vărtos sunt a se pretinde aceste garanții dela educațiune. Societatea, trebuie cu tot prețul să nizească într'acolo, ca fiitorii sei

tiță răsar, ici moșnegi gârboviți, cu plete colilii, sprijinind de abia lanțul anilor, colo mătușe, slăbite, aduse spre pamânt, cu nepoței neastimparați de mână.

Chemarea cadentată a toacei — tica-tacatitica-tica-taca... le trezește amintiri vechi din lumea mai bună, din care doar slujba domnului — spre care grăbesc acum cu suflute curate, bune — a mai rămas neschimbată pentru ei.

Bărbați în puterea vrăstei, neveste învălite, fete mari și codane răsăite, prinse în haine de jolj, înflorite cu mâna lor în arnicu și'n mătasă — aud și ei chemarea sfântă și trec pragul case, Domnului.

În biserică, sub boltirea învrăstată cu chipuri sfinte — patimile Domnului, mucenici, îngeri înfățișați în linii tari — plutește o evlavie curată, înălțătoare. Valuri aurii, de lumină se desprind din sfârcul luminilor, albe, înverigate cu roșu, și învăluie în o ciază gălbuie, străvăzăcioasă, mulțimea credincioșilor.

În tăcerea adâncă, din altar, vorba trăgănată a popii Zaharie picură rar...

— Domnului să ne rugăm!

— Doamne îndură-te spre noi!

... Moș Ion diacu, din strana dreaptă, răspunde mai limpede ca de altă dată. Glasul feciorelnic a celor doi nepoți a popii — veniți dela învățătură pe sărbători — zută bine pe moș Ion.

Poporul credincios, plin de evlavie, ascultă zmerit. Din când în când, mâinile înălțate la frunte pentru închinare, fac un fășiit domol.

Slujba urmează înainte: cântările răsună înălțat, se prelungesc...

cetățeni să se instrueze astfel, ca la timpul său să trăească în o armonie cu ea, să-și ia partea din sentimentele involutare, să-i servească pre ori ce carieră cu folos, iar lor însuși în pace și liniște, căci, societatea, care nu s'ar îngriji de aceasta, ar sămăna însuși sămănta neliniștei și nemulțămirei, cari conduc la revolte».

Dreptul tatălui de familie nu e în contradicție cu acesta. Tatăl este acasă învățător, legislator, ba de multe-ori chiar și preot; dar măsura și scopul tot-dea-una le croește societatea. Căci, dacă ar trata rău cu copilul, dacă l'ar învăța la lucruri reprobabile, atunci, societatea revoltată nu ar suferi așa ceva. Dacă deci și puterii părintești li sunt puse oare cari margini chiar și în familie, cu atât este mai restrânsă această putere, când în locul școlaeli din casă vine la rând școala publică, unde părintele să întâlnește cu societatea, cu statul. Atunci el numai o parte din drepturi își mai reține, precând celelalte să transpun la stat. ¹⁾

Cousin, precum se vede deci, nu apără într'atâta monopolul școlaelor de stat, ci mai cu seamă pretinde numai controlarea exactă și dreptul de a statori măsura pe seama școlaelor; recunoaște dreptul părintelui și astfel cu principiile sale se poate încă împăca și libertatea instrucției.

Freudelenburg ajunge, deși tot pe aceeași basă, la alte conclusiuni.

»Dacă statul — zice el — luat în întelesul general al ființei sale, este chemat a reprezenta poporul ca pe un om în mare; dacă acest om în mare (*Mensch im Grossen*) se presupune prin aceea, că poporul se procrează și întregește pe sine însuși, din sine însuși, atât materialmente, cât și spiritualmente, și că conceptele morale comune determină voința tuturor; dacă aceasta unitate spirituală atârnă mai cu samă dela aceea, că tineretul să fie educat și promovat întru aceasta: atunci în conceptul *stat* se cuprinde și idea de educator» ²⁾

Freudelenburg nu se mulțamește cu armonia gândirilor și a simțămintelor — ca *Cousin* — ci pretinde aceleași gândiri și simțăminte, sau în loc de spirit unitar, unitate spirituală națională. —

»Ar fi o contradicție — zice el mai departe — dacă statul ar presupune în cetățeni, un atare simțământ, care corespunde spiritului moral al legilor sale și ar măsura pedeapsă acolo, unde asta ar lipsi și lipsa s'ar exprima în fapte; ear el — statul — nu ar face sau

¹⁾ Vorbirea lui *Cousin* în camera ținută în șed din 22 Apr. 1894.

²⁾ *Freudelenburg*, *Naturrecht aus dem Grunde der Ethik*. Leipzig 1860 pag. 475.

Priceasna cea nouă, adusă dela școlile vlădiciei, de cei doi domnișori, cântată lin, mîngăios, ridică frumșeța slujbii... Creștinii, în haine alese toți, cuprind cu ochi blânzi icoanele tăiate în iconostas...

...Părintele Zaharie, leagănă pășind rar, cădelnița învăluită în ceața plină de mîrodenii...

...Moș Moisa, fătul, în altar, în un colț, cu capu adus puțin la vale, cu palmile cruce, e ca scobit în stan de peatră... Fășiit de mâni, de închinare... murmur domol... vers melodios de cântăreți... din când în când vorba rară a părintelui Zaharie... și vestirea clopotului de ieșire... Apoi »stăpână primește rugăciunea șerbilor tăi și ne izbăvește pe noi, dintru toată nevoia și intristarea«. Și casa Domnului se goleşte, liniștea își începe stăpânirea...

— »D-zeu să primească sfintele rugăciuni«. Și nemea Gligor intrând în casă, își descopere cununa de plete negre, așezându-se pe o laiță. Lelea Marie îi răspunde tot creștinește, pe cum s'a pomenit din străbuni.

— »Să primească D-zeu! O fi fost frumoasă slujbă, Gligore? — Avem popă bun și știu că or cântat frumos domnișorii popii. — Într'acea ușa se deschide grăbit și cei patru mititei năvălesc gălăgioși cu fețele înbuirate și cu mâinile pline de flori și se reped deauna la masă. Or simțit, hoțomanii mîncarea gata. Și-i veselie și bine.

A. Melin.

nu ar putea face nimic pentru plântarea și cultivarea acestui simțământ. Din contră, natura lucrului pretinde, ca statul să se îngrijască de educarea tineretului, ca așa cu atât mai puțin să pedepsească pe cei, adulți». El ar voi »ca școala prin concepte morale comune, să determine voința fiecăruia«. —

Freudelenburg face deci din stat o formă de învățător de religione și morală.

Thiersch, apostolul școlaelor medii neutrale, din Bavaria, zice:

»Veacul nostru se gîndește despre religione altcum, decât veacurile trecute; aceea ce în trecut stătea ca contrast față'n față, azi »prin interesele comune, prin dreptul comun este împreunat într'o unitate comună«.

În guvernarea țării pretinde o atare directivă, care să nimicească controversele de credință:

»Ori ce instituțiune și dispozițiune, care promovează aceasta unitate, unitatea adevărată a inimelor în interesul patriei și care delătură scisiunea bisericească, e o binefacere și e de lipsă; ori ce instituțiune, care nu ține cont de aceasta unitate, ba acolo unde este, o desface, este contrară spiritului legilor noastre, este inimică bunului de obște, ori cari ar fi cauzele inițiative» ³⁾

Jules Ferry, asemenea sub pretextul *unității naționale* ar fi voit să nimicească și acea libertate care fu eluptată decătră familie și biserică încă cu 30 de ani mai înainte:

»Noauă — zice el — ne trebuie unitate în libertate, dar să nu ne încredem în preținsele libertăți cari, periclitează *unitatea națională*. Aceasta libertate nu poate exista acolo unde vrea ca să facă două Francii din una și să facă din tinerețea franceză două partide, cari să nu poseadă una și aceeași idee nici despre trecutul, nici despre viitorul Franciei.« ⁴⁾

»E adevărat, că nu statul este creatorul copilului și sub acest titlu nu e a lui datorință și nu este al lui dreptul de creștere. Dar statul pentru aceea există, ca să păstreze populațiunii sale forma unui organism viu. Statul deci are dreptul și datorința de a forma elementele din cari trebuie să se compună organismul social. Căci, dacă aceste elemente se formează cu scopuri diferite și după principii diferite, nu vor fi capabile a forma o corporațiune homogenă și a duce o viață comună. Apoi, aceasta unitate în credință și iubire nu poate fi, decât numai fructul unei și aceleiași instrucțiuni și educațiuni. Unitatea doctrinelor și a simțemintelor crează în faptă unitatea națională. Pentru aceea, trăbue ca statul se facă el educația«. —

Oare drept au aceștia? — Oare înainte de toate îndreptățită este întemeierea unității naționale cu ajutorul monopolului școlar? Vom vedea!

Crestături.

— **D-I Coșbuc** se ocupă cu *limba cărților bisericesti* (Viața lit. nr. 16.) Cercetează mai întâiu »Noul Testament« tipărit în Buc. la 1898 »după cel mai ales model«. Acesta e biblia de Buzău. În prefața aceleia se zice: »Dintre bibliile tipărite în limba noastră mai bine tălmăcită și mai luminată la înțeles este cea de Blaj: pe aceasta și noi am ales-o de a o retipări, dar »curățindu-se de oare cari ziceri neobicinuite în aceasta țeară și cunoscută numai la *frații noștri ardeleni*«. E supărător înse că tocmai fratele nostru ardelean află că »din punctul nostru de vedere dogmatic, n'ar fi tocmai cel mai ales model«. Și asta pentru motivul, că Biblia din Buzău ar fi un *compromis*. În ce privește textul, între Septuaginta grecească și Vulgata latinească. Recunoaște altfel și Coșbuc ceva bun, dar și aci cu rezervă supărătoare, zicând: »Negreșit biblia de Blaj e cea mai limpede tradusă și mai luminată la înțeles, fiindcă autradus'o bărbați cu o înaltă cultură literară, pe lângă cea teologică; dar fiindcă textul urmat de ea este acel latin al bibliei de Vatican (fiind tradusă pentru Români uniți cu Roma) episcopul Filoteiu a alergat după doi iepuri și a voit să ție socoteală și de textul grecesc al Bibliei de Alexandria«. — Urmarea rea a nisuinței acesteia bune de a da un text de împăcare între *Resărit* și *Apus* o ilustrează cu un exemplu. Astfel: »au nu să vind doue

³⁾ *Thiersch*. — *Gelehrte Schul* 1. 2. 3. pag. 421.

⁴⁾ *Jules Ferry*. Vorbire ținută în senat la 5 Martie 1880.

paseri într'un filer«. Mat. XI. 29 (în Biblia dela Blaj X. 29 și în loc de filer »as« (două paseri cu un as; în E. vangeliarului din 1812 înse e »flier«.) Coșbuc, zice că după textul grecesc ar fi trebuit să fie »au nu se vând două vrăbii de o para?«

Nu discutăm amenunțele acestea, dar după credința noastră idealul românesc în punctul acesta ar trebui să fie un astfel de text al sfintei scripturi, pe care să-l poată ceti toți Românii, și cei uniți și cei neuniți cu Roma. Cu atât mai virtuos, că asta ar cere-o și unitatea noastră culturală, și misiunea noastră în Orient. Românii, ca neam latin, așezat în pragul Orientului, sînt chemați de D-zeu anume pentru rolul de a împăca biserica răsăritului și a apusului și a restători unitatea în dragoste a creștinătății. De acea ni-se pare, că Episcopul Filoteiu al Buzeului »alergând după doi iepuri« — cum, zice compatriotul nostru poet, — a simțit foarte bine chemarea firească ce o are neamul românesc în istoria omenimei, chemare pe care nici un alt neam nu ar putea-o realiza așa de bine ca și noi. — În colo așteptăm continuarea cercetărilor iubitelui nostru poet asupra cărților bisericești.

RĂVAȘUL CLUJULUI

— **Corul tinerimii universitare** din Cluj a cântat Dumineca trecută în biserica noastră parohială sub conducerea d-lui S. Nemeș, st. în drept. A cântat frumos, ca dovadă că prin frățesca înțelegere se pot isprăvi lucruri bune.

— **Noul fișpan** al comitatului și orașului Cluj, contele Banffy Miklos, s'a instalat cu multă paradă Joi, în 3 Maiu n. Politica de rezistență a coaliției și-a serbat triumful. În vorbirea sa de program noul comite a amintit și de *naționalități*. Crede, că »o astfel de mișcare socială și economică, care ar fi menită a promova pacea socială și națională, care țintește la căutarea intereselor materiale comune și înmulțirea încrederii reciproce« — va afla sprijin.

Speră, că prin administrație bună, nepărtinitoare și prin cultivarea intereselor economice se va convinge fiecare naționalitate, că sub scutul puternic al statului i-se împlinesc mai bine toate aspirațiunile drepte și atunci se vor convinge, că pământul unguresc, aceasta mamă a tuturor, nu are copii vitregi, »ci numai copii dulci«. Va să zică recunoaște, că deocamdată »mama noastră« are și copii vitregi, cari de sigur nu sunt Ungurii. După instalare au fost recepțiuni. Românii s'au prezentat în două grupuri sub conducerea celor doi protopopi din Cluj. La cuvântul de curtoisie al protopopului Dr. E. Dăianu noul fișpan a dat asigurări de bunăvoință sa față cu toate confesiunile; »ca om din părțile acestea, ca ardelean, a recunoscut, că »naționalitatea Dvoastră«, adică cea română, este cea mai număroasă naționalitate în aceasta parte a țerii. La 2 d. a. și la 8 sara au fost banchete. Aci eară s'a făcut politică. Deputatul Gilăului *Irsay* a provocat pe Români să se declare. A vorbit Vas. Andre și protopopul I. Hățegan din Cojocna; ce au zis nu știm. La banchetul de seara a vorbit — spun foile locale — și d-l Dr. A. Isac.

— **Pentru reuniunea femeilor** române din Cluj a comandat Domnul secretar al reuniunii Dr. Iuliu Florian un steag frumos, de matasă, de culoare galbenă cu icoana Maicii Domnului cea numită »Povățuitoare«. Prețul steagului 120. cor. mare parte l'au acoperit femeile rom. gr.-cat., cari lucră în fabrica de tutun de aici și cari sunt sufletul reuniunii. Ele s'au grupat și într'o societate de rugăciuni numită »Cununa Precuratei« Sfințirea steagului se va face Duminecă în 6 a. l. c. după sf. liturgie în curtea bisericii parohiale. La aceasta solemnitate P. On. public din loc prin aceasta este invitat cu toată onoarea.

— **Esamenul de religione** a maturisanților români gr.-cat. dela gimnazul călugărilor piariști din loc, s'a ținut Joi în 26 Aprilie sub presidiul D-lui prim curator al bisericii din Cluj Ioan Nestor de Desmir, jude în retragere, ca esmism din partea P. O. D. protopop, care a fost împiedecat a prezida esamenul. Tinerilor li-s'au pus întrebări pe țese din adevărurile fundamentale ale credinții noastre și au dat răspunsuri foarte multămitoare.

— **Instalarea noului paroch** rom.-cat. din Cluj, Dr. *Iosif Hirschler* se va face în 6 a. c. La 1 d. a. va fi banchet la hotel »New-York«. La instalare va fi reprezentată și biserica noastră.

DE PESTE SĂPTĂMÎNA

— **»Bistrițana«** a deschis o filială în Teaca, punându-o sub conducerea d-lui Leon Mănăstirean și sub controlul unui comitet, în frunte cu Dr. Eug. Bran.

— **Ioan Stan**, comerciant, din Feldioara, reposat zilele trecute și-a lăsat toată averea pentru masa ștudenților din Brașov. Vecinică pomenire vrednicului bărbat.

— **D-na Irina Onaciu n. Moga** a dăruit 16,000 cor. »Reuniunii femeilor rom. din Sibiu«, pentru îngrijirea fetelor orfane. Bun și creștinesc lucru a făcut!

— **Regele Carol**, după cum vestesc ziarele din România, s-a întors acasă Miercuri, în 2 Maiu, deplin sănătos.

— **In loc de anunțuri de logodnă**. D-l Victor Tordășianu referent conzistorial în Sibiu și d-șoara Eugenia Iovescu, profesoară la școala de fete a »Asociațiunii«, drept rescumpărare a anunțurilor de logodnă, dăruiesc pentru »Muzeul etnografic« al »Asociațiunii« 20 cor., fondului de 20 bani al »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare 10 cor.

— **† Alexandru Liuba** tinărul și talentatul și unicul sculptor de aici dela noi, de origine din Bănat, a încetat din viață în București.

— **Sinoadele bisericii greco-orientale** s'au început în Dumineca Tomei. La Caransebeș sinodul s'a amănat din pricini neștiute, dar bănuite numai, până după alegerile dietale.

— **† Regina Pop**, absolventă de 4 clase superioare ale institutului »Schvetics« din Dobrișin și calificată pentru poștă și telegraf, a încetat din viață în etate abia de 20 ani, în 25 a. l. c. la 5 oare a. m. Scumpele rămășițe ale defunctei s'au așezat spre vecinică odihnă în cimiteriul gr.-cat. din Caianul-mic la 27 Aprilie, n. 2 oare p. m.

— **Din Tihău** ni-se scrie, că producțiunea dată de »Reuniunea de cetire și cântări« de acolo, a isbutit foarte bine, spre lauda tinerilor iscusiți ce au jucat tare bine și spre lauda harnicului învățător Ioan Cioban.

— **Pentru cercetătorii expoziției din București** s'a făcut, în urma înțelegerii între guvernul de aici și cel din România, înlesnirea de a putea trece *fără pașapoarte* din 1 Maiu până la 1 Noemvre. Pentru timpul acesta se suspendază toate măsurile privitoare la pașapoarte. La deschiderea expoziției, ce va fi în 14 Maiu v., vor fi de față moștenitorul austro-ungar Francisc Ferdinand și prințul german Eitel Frideric.

— **† Emil Cenariu**, rigorosant în drepturi, după un morb îndelungat și greu a reposat în Domnul, provăzut cu sfintele taine în 30 Aprilie 8 oare p. m. în etate de 24 ani ai vieții sale. În-mormântarea i-s'a făcut Joi în 3 Maiu st. n. a. c. în Coocul-de-Câmpie. Aibă parte cu dreptii.

— **In Franția** s'a descoperit un complot estins, ce voia răsturnarea republicei. După descoperirile mai noue roialistii și bonapartiștii s'au însoțit cu anarhiștii și au pus la cale acest complot contra republicei.

— **Primirea de elevi în școala c. și r. de cadeți**. Pe anul prim al școalei c. și r. de cadeți (infanterie) din Sibiu, se primesc cu începerea anului școlar 1906/7 (mijlocul lui Septembrie) apoximativ 30—35 tiner fizicește apți, cari cu prima Septembrie anul curent au împlinit etatea de 14 ani, dar n'au trecut peste etatea de 17 ani, simțesc în dânsii aplicare pentru chemarea militară, și au absolvat cu succes cel puțin îndestulitor patru clase civile sau patru clase dela o școală medie. Condițiunile de primire, cari totodată cuprind și indicații despre forma rugării se pot căpăta pe lângă trimiterea anticipativă a sumei de 1 cor. 45 de fil, la școala de cadeți. Petițiunile de primire sunt a se înainta la comanda școalei, imediat după primirea testimoniului dela finea anului școlar curent, dar cel mult până în 12 Iulie st. n. Dacă petentul are să mai facă vreun examen de emendare, atunci trebuie să trimită un atestat interimal Cererile necomplete, cari se înaintează tocmai la terminul ultim, adică 12 Iulie st. n. nu mai pot fi luate, în considerare.

— **In Basarabia** s'a îngăduit de cătră guvernul rusesc scoaterea alor *trei ziare românești*. Numele lor vor fi: »Basarabia« redactată de înflăcăratul luptător Em. G. Gavrilă, »Viața nouă« redactată de tinerul avocat Vasilie Boadea, și »Lumina« de preotul N. Bivol.

— **Primire avantajioasă în școlile de veterinari**. Ministrul comun de războiu a deschis concurs pentru primire în școlile de veterinari din Budapesta și Viena în condiții foarte favorabile. Tinerii, cari doresc să beneficieze de aceste favoruri vor avea să stea cel puțin șapte ani în serviciul armatei imediat după absolvarea cursului de 4 ani. În schimb fiecare elev are în timpul acestui curs la una din cele două școlile toată întreținerea, quartir, haine și călătoria gratis. Elevii aceștia nu solvesc nici nu fel de taxă. Tinerii, cari doresc să între în aceste școlile au să dovedească că sunt cetățeni al monarhiei, că sunt necăsătoriți și în vârstă sub 20 ani, că au o purtare morală bună, că sunt apți pentru serviciul militar, că posed ezamenul de maturitate dela un gimnaziu sau școală reală și să se oblige în scris. că după terminarea cursului vor stă cel puțin 7 ani în serviciul armatei ca medici veterinari. Rugările pentru primire pe anul 1906/7 în școala din Viena au să fie adresate direcțiunii acesteia până în 1 August, ear la școala din Pesta să fie adresate comandei corpului

4 de armată din Budapesta până în 1 Iulie. Informații detaiate da regulamentul (Ideiglenes Szabályzat), pe cari cei interesați îl pot procura pentru prețul de 20 fil. dela tipografia ces. reg. a statului din Viena.

— **Cel mai plăcut** mijloc de imfrumșetare — care până acuma e neîntrecut — e fără îndoială renumitul Margit-Crème a lui Földes, care în timp scurt a cucerit toate damele, ba chiar și domniile îl folosesc, pentrucă e cu totulul nestricăcios; face să dispară toate necurățirile feții cum sunt: alunițele, bubuțele, zgrăbunțele ș. a. și în consecință întinerește, înviorează fața. Imfrumșetează nu numai fața, ci albește și face fină chiar și pielea grumazului, a umerilor și a mânilor. Toate damele vorbesc cu o adevărată însuflețire despre efectul lui miraculos. O tighie mare costă 2 cor; una mică 1 cor. Se capătă la apotecarul Földes, în Arad, și în toate farmaciile; să ne ferim însă de imitațiuni și falsificate făr' de nici o valoare.

MAI NOU

Deputații români.

Până acum sunt aleși 15 deputați români. Anume:

1. Dr. Iuliu Maniu, Vințul-de-jos.
2. Dr. Ales. Vajda Voevod, Ighiu.
3. Dr. Nicolau Șerban, Arpaș.
4. Dr. Nicolau Oncu, Iosășel.
5. Vasile Goldiș, Radna.
6. Dr. Ștefan C. Pop, Șiria.
7. Dr. Ioan Suci, Boroșineu.
8. Dr. Aurel Novac, Sasca-montană.
9. Coriolan Bredicean, Bocșa-rom.
10. Coriolan Bredicean, Oravița.
11. Dr. George Popovici, Lugoș.
12. Dr. Ștefan Petrovici, Zorlenț.
13. Dr. Teodor Mihali, Ileana-de-mare.
14. Vasile Dămian, Baia-de-Criș.
15. Dr. Aurel Vlad, Orăștie.

Sârbii și Slovicii încă au până acum vre-o 12. Mai sunt să se facă alegeri încă în vre-o patru cercuri românești.

Dintre candidații români au căzut în lipsa unui număr mai mic de voturi: Ioan Russu Șirianu, Dr. V. Bontescu, Sever Bocu. A căzut și părintele Dr. Vas. Lucaciu, apoi toți candidații români din com. Bihorului, cum și Vas. E. Moldovan, care a fost candidat la Cojocna.

În multe părți alegerile au arătat simptome foarte dureroase de decadentă; în cercul Aleșduului unde a candidat Dr. Coriolan Pop, un preot român, cunoscutul Clintoc, despre care credeam, că s'a îndreptat, s'a făcut corteșul și talmaciul candidatului Kossuthist, și ni-se pare și jidan; în cercul Beiușului chiar un profesor dela gimnaziul din Beiuș s'a făcut corteș Kossutistului jidan în contra candidatului Român. Mai mare nelegiure s'a făcut earăși în cercul Ceului din Selagiu, unde a candidat însuși George Pop de Băsești, președintele comitetului național; au stricat podurile; alegătorii români au fost bătuți cu pietri și cu oue clocite și când au văzut că totuși nu-i pot împrăștia — a abzis toată comisia de alegere, afară de președinte. Alegerea s'a amănat pe 16 Maiu n. a. c.

CĂRȚI NOUE ȘI REVISTE

— **Junimea literară** a bunilor frați din Bucovina aduce pe lângă unele versuri și schițe destul de norocos plâsmuite chipul unui aprig și neobosit luptător pentru întărirea și mântuirea economică a neamului nostru din Bucovina, chipul de neînfrântă înfățișare a lui Grigori Filimon, stâns de timpuriu de-o moarte năprasnică.

— **Viața românească**. Anul I. Nr 2. Acest număr stă tot la aceeași înălțime, ca și cel dintâi. Nădejile frumoase ce le-am legat de această revistă, ce luptă cu toată hotărîrea pentru curentul poporanismului, ni-se împlinesc. Articolii ce ni-se aduc, prin frumșetea gândirei și a limbii, prin lămuririle prețioase ce se dau asupra multor chestii de viață și prin largă orientare și pătrundere cu care sunt scriși, ridică această revistă la treapta înaltă, pe care numai »Convorbirile literare« au fost într-o vreme. Pomenim, dintre cei mulți, admirabilul »sonet« a lui Vlăhuță și nuvelele aleșilor povestitori I. Al. Brătescu-Voinesți și M. Sadoveanu. E interesant articolul d-lui A. C. Popovici. Datele ce se dau despre »Alimentația țărânului«, deși foarte dureroase, sunt de un preț netăgăduit. Cronica și recenziile fac cinste celor ce le scriu.

Trimiteti 50 cruceri

in marce postale. In schimb primiți 3 mustre fine, 6 mustre — 90 cruceri; 12 mustre — 1 fl. 70; 25 mustre — 3 fl. 40; pe lângă un *catalog ilustrat* și o îndrumare cum au să se folosească diferiții articoli de gummi, francezi și americani, cari se capătă dela 45 cr. pro duzină in sus. *Cel mai mare deposit* pentru tot felul de curiozități, pentru cele mai variate noutăți. Se prepară ori ce fel de articoli de gummi. Cel mai efin izvor de cumpărare. Comandele să se facă prin scrisoare. Trimiterea discretă. 4—26

H. Auer, deposit pentru articoli de gummi. Viena (Wien), IX/2. Nussdorferstrasse 4—15.

Biblioteca Despărțământului Cluj.

Nr. 1. »Ce să facem?« Plan de lucrare intocmit pentru »Despărțământul Cluj« prin Dr. Amos Francu. Prețul 30 fil.

Nr. 2. »Ursu Broina«, povestire, de Dr. Elie Dăianu. Prețul 30 fil.

Pentru Cluj și împrejurul lui

Losuri

din casa de bancă de tot norocoasă a lui

Török A. és Tsa

Bpest, VI., Teréz-körut 64/a

Se pot căpăta numai la noi cei subscriși.

Tragerea pentru I. clasă va fi în 23 și 25 Mai a. c.

Prețurile losurilor de clasa I:

1/8 los 1/4 los 1/2 los 1 los
12 cor. 6 cor. 3 cor. 150 cor.

Cu deosebită stimă

Ferenczy R. Mátyás Király-tér 20.

Foltinek Aurél Emke-tér 9.

Friedman Ábrám Korona kávéház.

Hoy Karolin Wesselényi M. u. 20.

Keresztessy Jenő Rudolf u. 67.

Norocul lui Török e neîntrecut!

E fără păreche acel noroc, care se leagă de banca noastră. In timp scurt am plătit mai mult de 25 milioane cor. câștiguri pentru losuri; dintre acestea două mai mari și anume:

De două ori **600.000** cor. premiul principal

Cel mai mare **400.000** cor. premiu principal

Mai departe 5 à 100.000, 3 à 90.000, 2 à 80.000, 3 à 70.000, 3 à 60.000. Mai multe de 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 și afară de acestea încă altele de 10.000, 5000, 3000, 2000, 1000, 500 cor.

Deci recomand fiecăruia să iee parte la cea mai apropiată tragere și să-și cumpere un los dela banca noastră.

La tragerea aceasta a 18-a a loteriei noue ung. de clase se vor uage

125.000 losuri cu **62.500** câștiguri în bani

și la olaltă losuri in suma de 16 milioane 457.000 cor.

Rendelje meg a neve mellett

álló szerencseszámot!

Sok pénz szépe varázsolja az életet! Talán meglepi a ferj a feleségét vagy az asszony az urát a neve mellett álló sorsjegy megvétele által egy főnyereménnyel A véletlen nagy szerepet játszik az életben és könnyen meglehet, hogy éppen egy szerencsés véletlen folytán a neve mellett számat eltalálta, melyre egy nagy nyeremény jut.

Adám, Adél	4040	Dezsó, Erzsébet	6411	Iván, Jolán	12305	Ottó, Melánia	20441
Adolár, Agnes	6314	Ede, Eszter	9868	Jakab, Józsa	20284	Ódón, Narcisiz	20989
Adolf, Agota	9007	Elek, Etel	19821	János, Jndith	20983	Pál, Nesz'i	24236
Agoston, Amália	19162	Elemér, Flóra	20580	Jenő, Juliska	24208	Péter, Olga	24277
Aladár, Anna	20445	Emil, Franciska	22032	József, Karolin	24265	Pista, Paula	28876
Albert, Anatólia	21619	Endre, Frida	24252	Kálmán, Katinka	28874	Richard, Pelagie	32715
Aliréd, Apollonia	24245	Ernő, Genováva	24363	Károly, Katalin	29634	Róbert, Petronella	35640
Akos, Aranka	24285	Ferenc, Gertrud	29633	Kornél, Klára	35318	Rudolf, Piroška	37411
Ambrus, Berta	28881	Frigyes, Gabriella	34933	Kristóf, Klotild	36825	Salamon, Regina	38164
András, Blanka	34352	Fülöp, Gizella	36779	Lajos, Kornélia	38188	Samu, Rózsika	38238
Antal, Borbála	36451	Gábor, Hedvig	38118	László, Krisztina	38226	Sándor, Rozalia	41921
Arnold, Boriska	37424	Gáspár, Heléna	38173	Leo, Kunigunda	41919	Simon, Sári	88891
Árpád, Bettí	38169	Gergely, Henriett	41795	Lipót, Laura	64204	Tamás, Sarolta	84769
Arthur, Bella	41794	Géza, Hermína	51898	Lorinc, Lenke	84738	Tibor, Szerena	86049
Aurél, Brigitta	41938	Gusztáv, Hilda	84702	Manó, Leonia	86014	Immer, Theodora	92773
Attila, Cecília	84309	György, Ibolyka	84780	Markus, Lidia	90370	Tivadar, Teréz	123508
Balázs, Cornelia	84773	Gyula, Iduska	89219	Márton, Lina	101989	Tóbiás, Terus	123504
Balint, Dóra	86065	Henrik, Ilona	101914	Mátyás, Ludmilla	123502	Vendel, Valéria	123508
Bernadés, Dorottya	101404	Hermann, Ilma	123501	Mihály, Luiza	123507	Viktor, Veronika	123516
Béla, Cecília	106999	Hugó, Ika	123506	Miklós, Magdolna	123519	Vilmos, Viktória	123520
Benedek, Eufemia	123505	Ignác, Irén	123546	Miksa, Malvin	123514	Vince, Vilma	123518
Bernát, Emma	123509	Illés, Irma	123510	Mór, Margit	123515	Zoltán, Zsófia	123521
Dániel, Ernesztin	123513	Imre, Izabella	123511	Nándor, Mária	5483	Zsigmond, Zuzsanna	123522
Dávid, Éva	123517	István, Janka	8512	Orbán, Mártha	8826		
Denes, Evelin	5637	Izidor, Johanna	8602	Oszkár, Matild	12314		

Eventual cel mai mare câștig **1.000.000** coroane

mai departe 1 premiu 600.000, 1 câștig 400.000, 1 à 200.000, 2 à 100.000, 2 à 90.000, 2 à 80.000, 2 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 3 à 40.000, 3 à 30.000, 6 à 25.000, 9 à 20.000. 13 à 15.000, 44 à 10.000 coroane și încă alte multe câștiguri,

Prețurile losurilor de cl. I.

1/8 costă fl. — 75, san X. 1-50; 1/4 costă .l. 1-50 sau X. 3.—

1/2 " " " 3—, " " 6—; 1/1 " " " 6— " " 12—

Losurile le trimitem cu rambursă sau trimițând banii înainte.

Lista tragerilor oficioasă se trimite gratis.

Cumpărări de losuri originale să se facă îndată, sau cel mult până în

15 Maiu n. a. c.

la banca noastră, fiindcă numerii norocoși de mai sus trec iute.

TÖRÖK A. és Tsa

Telegramă: Török, Budapest.

Casă de bancă, Budapesta.

Telegramă: Török, Budapest.

Cel mai mare birou pentru loteria de clase.

Biroul central: Teréz-körut 46/a

I. Filială: Váci-körut 4/a.

II. Filială: Muzeum-körut 11/a.

Ilustrate cu port bănățenesc se află de vânzare la »Tipografia Carmen« Cluj.

Scutit prin lege: ori ce imitațiune și reproducere oprită. Necunoașterea legii nu e scuză.

Judele: Osânditul, d-ta ți-ai prăpădit banii până la ultimul crițar, pe lucruri de rimica, deși trebuia să știi, ca ori și care, că *numai balsamul și unsoarea Zentifolie a lui Thierry* singură e un mijloc sigur în toate cazurile precum dovedesc aceasta nenumărate scrisori de mulțămintă.

Piritul: Durere m'am lăsat sedus de multe ori și am folosit mai mult balsamuri falsificate și mijloace nefolositoare, ce mi-s'au recomandat, ceea ce îmi pare rău din toată inima.

Judele: Necunoașterea legii nu e scuză. Pentru ce nu ți-ai procurat d-ta broșura cu dovezi nenumărate dela apotheca lui Thierry, ce se dă gratis.

Piritul: Durere n'am știut nici asta.

Judele: Sub condițiunea, că vei procura-o aceasta dea astădă ești achitat pentru neglijința de a griji de sănătatea d-tale și a celor din casă. Peste tot în viitor să te ferești de ori ce lucruri falsificate și să ții tare numai la balsamul lui Thierry, ca singur mijloc sigur. Le-gile sanitare poftesc, ca să le ținem strict și ori ce călcare a lor se pedepsește aspru sau prin morb sau prin slăbiciune. Balsamul lui Thierry stă intru ajutorul omenimii bolnăvicioase și lecuiește ori ce boală. Și d-ta nu mai ai de suferit, dacă îl ții în casă în totdeauna și-l folosești.

Balsamul lui Thierry este un mijloc fără păreche contra tusei, catarului, durerii de pept, tuberculosei, a inflamații de gât, a răgușelii a bronchitei, a durerii de plămâni și de ficat, contra sgâr-ciurilor de stomac, a colicei, a perturbațiilor în rânză, și mai ales contra influenței. Prețul: 12 sticle mici sau 6 duple sau *una mare cu patent 5 cor. franco.*

Unsoarea Zentifolia a lui Thierry este un non plus ultra pentru ori ce rane vechi, inflamațiuni, boale de piept, orbanț, copturi, și umfături, buboale, vătămături, beșicături și ori ce boală de piele la prunci.

Această unsoare înmoaie și depărtează ori ce corp străin, ce a pătruns în trup, ca țeruse, glăji, țanduri, nisip etc. fără durere, împiedică inveninarea de sânge și face superfluă ori ce operațiune împreună cu durere. Prețul la 2 dose francat 3 cor. 60.

Broșura cu miile scrisori de mulțămintă se trimite ori și cărui gratis și franco.

Se spedează numai pe lângă plătire înainte sau rambursă. Se capătă la apotheca A. Thiery în Pregrada la Rohits-Sauerbrunn. La noi se află la I. Török și Dr. I. G. L. Egger în Budapesta, L. Vértes în Lugos. 10—26

„THE STANDARD“

fondată în anul 1825.

Efectuește **asigurări pe viață** pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual Avere proprie

Cor.: 34,600.000 Cor.: 274,000.000

Dividende solvite Despăgubiri de viață

Cor.: 170,000.000 Cor.: 570,000.000

Agentura generală pentru Transilvania:

Cluj. Strada Ferencz-József Nr. 17.

Filiala pentru Ungaria:

Budapesta, Strada Kossuth-Lajos nr. 4 în Palatul Standard. (Casa proprie).

Centrala generală:

Edinburg. (Anglia).

Bani mulți

vei cruța dacă vei cumpăra ceasuri, articoli de oțel instrumente musicale și tot felul de noutăți și lucruri trebuincioase, după preț curentul meu ce-l poți primi gratis și francat dela Casa de export P. Lust, Krakau. (Austria.)